

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇНАХ

Ржевська Н.Ф., Луговська С.О.*

*професор кафедри міжнародної інформації Національного авіаційного
університету, кандидат політичних наук*

**магістрант спеціальності «Міжнародна інформація»*

*Інститут міжнародних відносин Національного авіаційного
університету*

Сьогодні світ набув якісно нової форми. Це сталося завдяки розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, що дає можливість дізнаватися про найсвіжіші новини у реальному часі, навіть якщо ця подія відбулася у найвіддаленішому куточку землі. Світова спільнота визнала настання так званого інформаційного суспільства, де інформація відіграє вкрай важливу роль, а інформаційно-комунікаційні технології є фундаментом для отримання нових знань та інформації.

Основою становлення інформаційного суспільства, з одного боку, є інформація та знання, а з іншого – цілеспрямована інформаційна політика країн. У цьому сенсі значний інтерес становить досвід формування та розвитку інформаційного суспільства в країнах Скандинавії, таких як: Норвегія, Швеція, Данія та Фінляндія.

Скандинавські країни цікаві для вивчення у багатьох аспектах, але найбільший інтерес викликає інтенсивне використання ними інформаційно-комунікаційних технологій, завдяки чому значно зміцнили свої позиції на світовій арені. Саме, Фінляндія, Данія, Норвегія та Швеція є світовими лідерами у розбудові інформаційного суспільства [2].

Рейтинги Global Information Technology Report 2009-2010, опубліковані Всесвітнім економічним форумом, очолює Швеція. За даними Financial Times, регіон Стокгольму з долиною Меларена посідає провідне місце у світі з безпроводних технологій зв'язку та мобільного Інтернету. В рейтингу найвпливовіших у світі центрів високих технологій, складеному американським журналом Wired, наукоград Чиста, що розташований у Стокгольмі, посідає друге місце, поступаючись лише Силіконовій долині у США [6].

Інформаційні технології за останні десятиліття стали головним сектором економіки Швеції. Експорт комунікаційної та інформаційно-технологічної продукції складає 15% всього шведського експорту. Приватні компанії та держава інвестують мільярди крон у галузь інформаційних технологій. У 2001 році майже 80% населення Швеції мали мобільні телефони і приблизно 60% – ПК. Швеція займає перше місце у світі за кількістю користувачів Інтернету на душу населення (кожен третій швед має доступ до Інтернету), 80% студентів використовують Інтернет як у ВНЗ так і вдома, 2,7 млн. шведів знайомляться з періодикою через глобальну мережу Інтернет. Крім того, за разовим накладом щоденних газет Швеція посідає одне з провідних місць у світі. Налічується близько 100 газет, які виходять 4-7 разів на тиждень, і близько 75 – із періодичністю 1-3 рази на тиждень. Шведське інформаційне агентство «ТТ» (акціонерне товариство, власниками якого є редакції шведських газет) є основним джерелом поточної інформації про події в країні та поза її межами [4, с. 462].

Головною рушійною силою на шляху до розвитку інформаційного суспільства є держава. Свідченням цього, зокрема є розроблена *Національна програма становлення інформаційного суспільства – «Інформаційне суспільство Швеції»*, що мала на меті:

- конструктивний вплив інформаційно-комунікаційних технологій на суспільство;
- широке використання інформаційно-комунікаційних технологій у повсякденному житті;
- поширення інформації про новітні інформаційно-комунікаційні технології з метою інформування населення [1].

Після Швеції, не менш значимою за розвитком інформаційних технологій посідає її сусідка Норвегія, адже протягом кількох десятків років вона змогла досягти чимало успіхів, стати високо розвиненою, самодостатньою державою не лише завдяки наявності величезних покладів газу і нафти, а й будівництвом «суспільства знань». Саме з метою входження в нову інформаційну епоху, вмілого використання ІКТ ще в 90-ті роки уряд країни виділив значні кошти на наукову діяльність, розуміючи необхідність інновацій.

29 червня 2000 року була прийнята програма дій для інформаційного розвитку суспільства «eNorge 1.0», першу версію якої представила міністр торгівлі Грета Кнудсен. «eNorge» заснований у рамках «Електронної Європи», але адаптований до норвезьких умов. У цьому

документі уряд Норвегії заявив, що має намір досягнути мети інформаційного суспільства та суспільства знань за всіма трьома основними вимогами: *доступ* (стосувався розробки і впровадження найновітніших інформаційно-комунікаційних технологій), *компетенція* (принцип «постійного навчання»), *впевненість* (досягається лише тоді, коли виконано перші дві вимоги і це означає, що інформаційне суспільство сформувалося).

У плані дій «eNorge» наводиться наступна статистика: «Більше половини домогосподарств країни мають свої власні Інтернет-з'єднання. Понад 1,1 мільйона норвежців щодня через Інтернет отримують необхідну інформацію. Проте, як і раніше, існують значні соціально-демографічні відмінності у використанні з точки зору віку, освіти, статі та географії. Загалом можна сказати, що молодше покоління частіше використовує мережу Інтернет. Вікова група від 13 до 19 років є стійким користувачем, а група, старша 60 років, є останньою в рейтингу. Однак й серед останніх помітний підйом. Використання Інтернет, очевидно, зростає з вищою освітою. Крім того, спостерігається тенденція, що чоловіки більше, ніж жінки, користуються Інтернетом, але ця різниця зменшується».

Норвезька програма становлення і переходу до інформаційного суспільства, стала своєрідним продовженням програми «eNorge», і дістала назву «Краще використання інформаційної технології в Норвегії» і складається з наступних пунктів:

- контроль за розвитком інформаційних технологій;
- взаємодія для майбутнього;
- від уявлень до генерації цінностей: як повинен стимулюватися розвиток;
- розробка правил гри;
- вчитися, щоб використовувати – використовувати, щоб учитися;
- норвезька мова і культура в цифровому просторі;
- інформаційна технологія в роботі;
- громадський сектор та інформаційне суспільство;
- мережі для кращої охорони здоров'я.

Отже, нова норвезька програма присвячена формуванню суспільства знань, де всі громадяни держави мають рівне право на отримання знань незалежно від статі, віку та попередньої освіти [5].

Що ж стосується Данії, то державі вдалося поєднати ефективне комерційне управління телекомунікаціями зі збереженням державного контролю за власністю й інформаційними потоками за допомогою «Державної програми переходу до інформаційного суспільства». В цій країні 1993 року було навіть створено окреме міністерство досліджень і комп'ютерної техніки, на яке покладено відповідальність за розробку концептуальних основ і стратегії переходу країни до інформаційного суспільства. На сьогоднішній день, Данія визнається вже другий рік поспіль країною з найбільш позитивними умовами для розвитку інновацій. Про це свідчать результати звіту з інформаційних технологій (Global Information Technology Report, GITR) за 2009 рік. На думку спеціалістів, Данія має низку переваг над іншими країнами, таких як:

- швидке розповсюдження нових технологій та інноваційність;
- безперервне новаторство та висока швидкість прийняття рішень;
- не авторитарність, а переговори
- спрощення ієрархічних структур [7].

Фінляндія, як і інші скандинавські країни, також приділяє велику увагу розвитку інформаційної сфери. Основною метою фінської економічної політики є постійне нагромадження «капіталу знань» і збереження передових позицій в області технологій. Ця сфера включає мережу сотень дрібних і середніх підприємств, а також швидко зростаючий сектор операторів і послуг, ядром яких, безсумнівно, є Nokia.

У 1995 році уряд Фінляндії розробив програму «Фінський шлях в інформаційне суспільство». На рівні державної політики були розглянуті умови розширення інформаційної індустрії, враховуючи інформаційні технології та комунікації. При цьому економічне зростання інформаційної індустрії передбачено супроводжувати зростанням її частки у експорті країни.

Наступним етапом Фінляндії у розбудові інформаційного суспільства стали Програма розвитку інформаційного суспільства та Стратегія розвитку інформаційного суспільства до 2015 року, що передбачало наступні завдання:

- реформування структур державного управління;
- упровадження високошвидкісних мереж передачі даних;
- стимулювання постійної освіти;

- реформування трудового законодавства;
- реформування системи інновацій;
- поширення новітніх технологій серед малого й середнього бізнесу;
- участь у міжнародних програмах [3, с. 394].

Отже, вищезначений аналіз дає підстави зробити висновок, що могутність будь-якої держави на початку XXI століття визначається не тільки військовою й економічною могутністю, а й потужним інформаційним потенціалом. Яскравим прикладом чого є скандинавські країни, що є світовими лідерами у використанні інформаційно-комунікаційних технологій. Головним чинником цього є тісна співпраця між урядом та бізнесом. Уряд цих країн заохочує та забезпечує за допомогою національних програм та стратегій стрімкий розвиток інформаційного суспільства.

1. *Seipel P. Copyright, Information Technology, and the Edifice of Knowledge. – Sweden, 1998. – P. 1–25.*
2. *Згуровський М. Шлях до суспільства, заснованого на знаннях // Дзеркало тижня. – 2006. – № 2(581). – 21–27 січня.*
3. *Кобринь Т. С. Інформаційна політика Фінляндії в умовах глобалізації // Політологічний вісник. – К., 2007. – № 30. – С. 389–400.*
4. *Страны мира: Справочник / Ред. И. С. Иванова. – М.: Республика, 1999. – 512 с.*
5. *http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Grani/2009_4/P-7.pdf. – Норвезькі фіорди інформаційно-комунікативних технологій*
6. *www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/...technology/.../121-23.pdf – Проблеми побудови інформаційного простору в сучасному суспільстві*
7. *<http://itnews.com.ua/47000.html> – Данія признана самою "сетевою" країною в мире*